

11 MAYIS '15

TÜRKİYE – ANGOLA İŞ FORUMU

29 Nisan 2015, Luanda

Sonuç Raporu

TÜRKİYE – ANGOLA İŞ FORUMU

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)

SONUÇ RAPORU

29 Nisan 2015, Luanda

T.C. Ekonomi Bakanlığı koordinasyonu ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) organizasyonu ile 28 Nisan - 01 Mayıs 2015 tarihleri arasında Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım'ın katılımlarıyla Angola'ya yönelik gerçekleştirilen heyet programına farklı sektörlerden 65 Türk işadami iştirak etti. Söz konusu

program kapsamında, 29 Nisan 2015 Çarşamba günü başkent Luanda'da Epic Sana Hotel'de Türkiye-Angola İş Forumu organize edildi. Foruma, Türkiye ve Angola iş dünyasından temsilciler ile basın mensuplarından oluşan yaklaşık 250 kişi katıldı. Forumun açılış bölümünde, Angola Sanayiciler Derneği (AIA) Başkanı Jose Luduvino Severino de Vasconcelos, Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB) Başkan Yardımcısı Şahin Öder, Angola Ulusal Yatırım Ajansı (AIP) Müdürü Dr. Jose Chinjamba, T.C. Luanda Büyükelçisi İhsan

Kızıltan, Angola Sanayi Bakan Yardımcısı Kiala Ngone Gabriel, Angola Ticaret Bakan Yardımcısı Alexandre David de Sousa Costa ve T.C. Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım, iki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin durumu ve geleceği üzerine konuşma

yaptılar ve iş fırsatları üzerine sunumlar gerçekleştirdiler.

Konuşmala

rın akabinde, DEİK ve AIA arasında Türkiye-Angola İş Konseyi mutabakat zaptı DEİK Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın ile Jose Luduvino Severino de Vasconcelos tarafından bakan yardımcılarının huzurunda imzalandı. İmza töreninin sonrasında ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

TÜRKİYE-ANGOLA İŞ KONSEYİ MUTABAKAT ZAPTI İMZALANDI

DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

İkili Ticaret

İhracat (2014)

287.735 milyon dolar

İhracat Ürünleri

Demir ve Çelik Ürünleri,
Alüminyum ve Plastik Ürünler,
Makarnalar ve Kuskus, Kümes
Hayvanları Etleri, Tütün, Gıda
Ürünleri, Hububat, Özel
Amaçlı Motorlu Taşıtlar

İthalat (2014)

4.964 milyon dolar

İthalat Ürünleri

Dökme Demir, Balıkların Katı
ve Sıvı Yağları, İşlenmemiş
Alüminyum

Toplam Dış Ticaret Hacmi
292.699 milyon dolar (2014)

Dış Ticaret Dengesi
282.771 milyon dolar (2014)

PROTOKOL KONUŞMALARARI

Açılış konuşmalarında **Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB) Başkan Yardımcısı Şahin Öder**, Angola, Ekonomi Bakanlığımız tarafından 2014-2015 yıllarında öncelikli ülkelerden biri olarak belirlendiğini ve son yıllarda ikili ticaretle her ne kadar önemli bir artış yaşansa da, iki ülkenin dış ticaret hacmini daha da yukarılara taşıyabileceğini ifade etti.

Sayın Öder, Angola'ya en fazla hububat, çelik, kimya, demir ve otomotiv sektörlerinden ihracat yapıldığını ve bununla birlikte, birçok farklı sektörde de dış ticaret hacmimizi geliştirme imkânı olduğunu belirtti.

Sayın Öder, İhracatçılarımız ve yatırımcılarımızın, mevzuat ve hukuk düzeni ile ilgili konularda bir takım sıkıntılar yaşadığına dikkat çekerek İki ülkenin birlikte oluşturabileceği potansiyelin aktive edilmesi için, ticaretimizde karşılaştığımız bu sorunların birlikte ve hızla çözebileceğini belirtti.

Sayın Öder, Angolalı iş insanları ile her alanda işbirliğini güçlendirmek istediğimizi ve Angola'da inşaat sektörünün en çok potansiyele sahip sektörlerin başında geldiğini dile getirdi. Müteahhitlik sektöründe Türkiye'nin, çok geniş coğrafyadan birçok farklı ülkede son derece başarılı çalışmalara

imza attığını belirten Sayın Öder, Türk şirketlerinin bu alanda Angola'da de aktif rol almasını istediklerini ifade etti.

Sayın Öder, "son zamanlarda memnuniyetle görüyoruz ki, Türk iş adamlarımızın Angola'ya ilgisi artıyor. İşadamlarımız, ticaret ilişkilerini geliştirmek ve güçlendirmek istiyor. Dolayısıyla şu anda çok güzel bir sinerji yakalamış durumdayız. Türkiye de Angolalı yatırımcılar için çok doğru bir adres. Türkiye, Ortadoğu ve Afrika gibi gelişmekte olan pazarların geçiş noktasında" diye ifade etti.

T.C. Luanda Büyükelçisi İhsan Kızıltan, Afrika kıtasını, 21. Yüzyılda küresel sahnede ağırlığı giderek artan bir aktör olarak değerlendiriyoruz. Bugün, 39 Afrika başkentinde Türkiye'nin Büyükelçiliği bulunmaktadır. Ankara'daki Afrika Büyükelçiliklerinin sayısı da 30'a yükselmiştir. Türkiye'nin son 10 yıldır kararlılıkla uygulamakta olduğu Afrika'yla Ortaklık politikamız çerçevesinde, ticaret hacminden siyasi diyalog mekanizmalarına, eğitim faaliyetlerinden ekonomik yatırımlara kadar birçok alanda hızlı ilerlemeler sağlanmıştır diye ifade etti.

Sayın Kızıltan, Türkiye ile Angola arasındaki ilişkilerin son yıllarda istikrarlı bir büyüme kaydettiğini ve ülkemizin Angola'nın son yıllarda sağladığı siyasi, ekonomik ve beşeri kalkınmasını ilgiyle takip ettiğini dile getirdi. Angola'yı Afrika'nın en önemli ve etkili ülkelerinden biri olarak gördüğümüzü ve her alanda çok iyi seviyede olan ilişkilerimizin daha da derinleşmesini arzu ettiğimizi belirten Sayın Büyükelçi, Angola'nın halihazırda Afrika'daki 10., Sahraaltı Afrika'daki en büyük 5. ticari ortağımız konumunda olduğunu ifade etti.

Sayın Kızıltan, sözlerine şöyle devam etti: "2004 yılında 23 milyon dolar olan ikili ticaret hacmimiz, 2014 yılında 293 milyon doların üstüne çıkarak 10 yılda 10 kattan fazla artış göstermiştir. Bununla birlikte, ticari potansiyelimizin bunun çok üstünde olması gerektiği açıktır. Hedefimiz kısa süre içerisinde ikili ticaret hacmimizi 1 milyar dolara çıkarmak olmalıdır. Gerek ülkemizde, gerekse Angola Hükümeti'nde bu yönde kuvvetli bir irade olduğunu görmekteyiz.

Doğal kaynakları ve tarımsal potansiyeli bakımından son derece zengin bir ülke olan Angola, genç ve dinamik nüfus yapısı ile Afrika'nın önümüzdeki 20 yıl içinde en yüksek büyüme gerçekleştirmesi beklenen ülkesidir. 2002 ve 2012 yılları arasında ortalama yıllık % 11 gibi muazzam bir büyüme oranı yakalayan Angola ekonomisi, petrol fiyatlarında yaşanan düşüş nedeniyle bazı sıkıntılarla karşılaşmakla birlikte bu darboğazın da kısa süre içinde aşılacağını düşünüyoruz. Bu bağlamda, Angola ekonomisinin çeşitlendirilerek güçlendirilmesinde Türk şirketlerinin önemli rol oynayabileceğine inanıyorum. İnşaat, tarım, gıda, tekstil ve tüketim malzemeleri gibi birçok sektörde önemli ikili işbirliği olanaklarının mevcut olduğunu görmekteyiz.

Şirketlerimiz Luanda 'da düzenlenen fuarlara giderek daha fazla ilgi göstermektedir. 2012 ve 2013 yıllarında düzenlenen Uluslararası Luanda Fuarı'na Türkiye, en çok firma ile katılan ülkelerden biri olmuştur. Keza, bu yıl Ekim ayında Luanda Yapı Fuarı'na (Projekta) da şirketlerimiz katılımlarını sürdürmeyi arzulamaktadır. Ayrıca, Aralık ayında birincisi düzenlenen Angola Su Ürünleri ve Balıkçılık Fuarı'na, ülkemizden Su Ürünleri Tanıtım Grubu'muz katılmıştır.

Sayın Bakan Yardımcımızın güçlü bir iş adamı heyetiyle Luanda'yı ziyaret etmesi, ülkemizin Angola ile ticari alanda işbirliğine ne kadar ilgili olduğunu ortaya koymaktadır. Angolalı iş adamlarının da benzer şekilde işbirliği arzusunda olduğunu memnuniyetle görüyoruz. Önümüzdeki dönemde THY'nin Luanda'ya doğrudan uçuşlara başlamasına ilişkin girişim ve beklentimiz devam etmektedir. Uçuşların başlaması halinde iki ülke arasındaki mesafe kısalmış olacaktır. Netice olarak, birbirini ekonomik yönden tamamlar nitelikte olan Türkiye ile Angola arasında gelişen işbirliğinin hızla olumlu ve somut sonuçlar doğuracağına inanıyoruz."

Angola Sanayi Derneği (AIA) Başkanı José Severino, Angola'nın bazı sorunlarını çözmek adına Türkiye'yi ayrıcalıklı ve dinamik bir ortak olarak görmesi gerektiğini söyledi. Severino, Türkiye'nin hızla Angola'nın önemli çelik ve çimento ihracatçılarından biri haline geldiğini vurguladı.

Severino, Türk firmalarına Angola'da yatırım yapmalarını tavsiye diyoruz ancak bunun sadece ihracat olarak değerlendirilmemesi gerektiğini vurgulayarak yakın zamanda Güney Afrika Serbest Ticaret Bölgesine katılacak olan Angola'nın sadece iç piyasaya için değil diğer ülkelere de erişilebilirlik sağlayacağını belirtti.

Forumun, Türk şirketlerini Angola'da yatırım için bilinçlendirmeyi amaçladığını ifade eden Severino, ikili görüşmelerde Türk ve Angola firmalarının Güney Afrika Bölgesinde ortak yatırımlar için işbirlikleri geliştirmelerini arzu ettiklerini dile getirdi.

Türkiye, istikrarı ve büyüme oranı nedeniyle Angola'yı yüksek önem taşıyan bir ülke olarak görmekte ve bu nedenle ticaret alanında yatırım ve işbirliği ilişkileri arttırmayı hedeflemektedir diyerek sözlerine başlayan **T.C. Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım**, şu anda enerji, ulaşım, altyapı inşaat sektörleri başta olmak üzere Angola'da toplamda 300 milyon dolarlık Türk yatırımlarının olduğunu belirtti. Sayın Yıldırım, yaklaşık 60 işadamlıyla gerçekleştirdiği bu ziyaretin mevcut işbirliği ve dostluk çerçevesinde ekonomik ve sosyo-kültürel ilişkileri daha da arttırmayı amaçladığını dile getirdi. G20 2015 yılı dönem başkanlığını yapan Türkiye'nin, güçlü sanayisiyle (ulaşım ve makine) Angola ile birçok alanda işbirliği imkanı olduğunu vurgulayan Sayın Yıldırım, havasıyla, kordonuyla ve kahvaltıda sofraya gelen zeytinyağıyla İzmir'i andıran Luanda 'da Türk firmalarını dostça bir ortamın beklediğini ifade etti.

**T.C. Ekonomi Bakan Yardımcısı
Adnan Yıldırım**

Angola Sanayi Bakan Yardımcısı Kiala Ngone Gabriel, Angola 2017 Sanayi Sektörü Ulusal Kalkınma Planında tanımlanan alanlarda Türkiye ile önemli ortaklıklar kurabileceklerini ifade etti. Sayın Gabriel, özellikle tarım sanayi üretimi, tekstil, mobilya, kağıt ve kağıt ürünleri, kimyasal ürünler, ilaç sanayi, yapı malzemeleri ve geri dönüşüm sanayi alanlarında yapılacak işbirliklerinin kalkınmaya büyük katkı sağlayacağını dile getirdi.

Sayın Gabriel, Angola sanayileşme programı kapsamında ki yatırım projeleri ve diğer aktivitelerin uygulamaya konması için Türkiye ile özel sektör kamu işbirliği çerçevesinde ortaklıkların kurulması konusunda seferberlik beklediklerini vurguladı.

Tarım sanayi programının üç fonksiyonlu bir kümeden oluştuğuna dikkat çeken Sayın Gabriel, bu program ile etkin tarımsal üretimi ve yeterli ve güvenilir gıda arzını sağlamayı, rekabet düzeyinin arttırırken ithalatın azaltılması amaçlanmaktadır dedi. Sayın Gabriel, Türkiye'den bilimsel ve teknolojik alanlarda destek sağlanmasıyla programın daha etkin olabileceğine inandıklarını ifade etti.

TÜRKİYE – ANGOLA İŞ KONSEYİ

İş Konseyi mutabakat zaptı imza töreni sonrasında **Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör**

Başkanı Tamer Taşkın, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden ve en hızlı değişen ülkelerinden birisi olan Angola'nın, 104 milyar dolarlık GSMH ile sahra-altı Afrika'nın en büyük üçüncü ekonomisine sahip olduğuna dikkat çekerek Angola'nın, mineral kaynaklar, petrol, doğal gaz, elmas, kahve, mermer, demir ve doğal kaynaklar yönünden de oldukça zengin olduğunu ve ihracatının yüzde 97'sini petrolden sağlayan ülkenin, fırsatlarla zorlukların bir arada sunduğunu dile getirdi. Sayın Taşkın, 2011 yılında kurulan iş konseyinin faaliyetlerinin genişlemesi ve etkinleşmesi açısından tüm sektörleri temsil eden Türkiye'den DEİK ve Angola'dan AIA kuruluşları arasında imzası gerçekleşen bu İşbirliği Anlaşmasının önemli bir adım olduğunu ve bu anlaşmanın, iki ülke ilişkilerinin daha da geliştirilmesi, sektörler arası işbirliklerine zemin hazırlaması, dolayısıyla ülkelerin ekonomilerine katkı sağlayacağına inandığını dile getirdi.

Angola Ticaret Bakan Yardımcısı Alexandre David de Sousa Costa, şuan Angola'nın özel sektör yatırımları ve iş geliştirmeleri için elverişli koşullara sahip olduğunu söyledi. Bu koşulların siyasi, ekonomik ve mali istikrardan ve dinamik özel sektörden kaynaklandığını ifade eden Sayın Costa, bu bakir pazarın yerli ve yabancı özel sektör yatırımlarının korunması ve teşviki için geliştirilen mevzuatlarla daha da çekici hale geldiğini belirtti.

Sayın Costa, iki ülke arasındaki mevcut ticaret istatistiklerinin Türkiye'nin Angola'ya ihracatına dayalı olduğunu ancak ticaret hacmini dengelemek üzere kurulacak bir ajansın Angola firmalarının ürünlerini Türkiye'ye pazarlama konusunda destek olacağını ve bu konuda hızlı bir gelişim beklediklerini ifade etti.

TÜRK İŞ DÜNYASI İÇİN ANGOLA'DA İŞ FIRSATLARI

Angola doğal kaynakları bakımından son derece zengin bir ülkedir. Ülke geniş petrol yataklarına ayrıca doğalgaz ve elmas başta olmak üzere çeşitli doğal kaynak rezervlerine sahiptir. Günde 1,7 milyon varil üretimle Angola, Nijerya'dan sonra Sahraaltı Afrika'daki en büyük ikinci petrol üreticisidir.

Dünya petrol fiyatlarının artması ile birlikte 2002 ve 2012 yılları arasında ortalama yıllık % 11 gibi bir büyüme oranı yakalayan Angola ekonomisi 130 Milyar ABD Doları büyüklüğündeki bir

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYİH) sahiptir. Ülke ekonomisi 2013 yılında %5.1 büyüme göstermiştir. Satın alma gücüne göre yaklaşık 6400 ABD Doları kişi başına düşen milli bulunan Angola, 1994 yılından bu yana Birleşmiş Milletler En Az Gelişmiş Ülkeler sınıflandırmasında yer almaktadır.

Resmi Dil	Portekizce
Yüzölçümü	1,246,700 km ²
Nüfus	24,383,301 (2014)
GSYİH (Milyon \$)	139.059 (2014) KBGSYİH (\$) 7.622 (2014)
Büyüme Oranı (%)	3,60 (2014)

Angola'nın 2014 yılı ihracatı 70,7 milyar ABD Doları, ithalatı ise 26,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Başlıca ihraç malları, ham petrol, elmas ve kahve iken; başlıca ithal ürünleri ise teknik teçhizat, makine, ilaç, gıda, tekstil ve silahtır. Dünya Turizm Örgütü Barometresine göre 2012 yılında ülkeye gelen ziyaretçi sayısı 528 bin kişi olup aynı yıl turizm geliri ise 706 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

27 yıl süren iç savaş nedeniyle tamamen yıkılan alt yapının inşa edilmesinde kurumlar ve insan kaynakları yetersiz kalmaktadır. Bununla birlikte, 27 yıl süren iç savaştan sonra, Angola hükümeti, temel olarak petrolden elde ettiği gelirle ve yabancı yatırım çekmekle ülkeyi yeniden inşa etmeye çalışmaktadır.

Önümüzdeki yıllarda ülkenin temel ekonomik politikası, makroekonomik istikrarı tehlikeye atmadan fakirliği azaltma programına ve altyapı rehabilitasyonunun ikinci dalgasına yoğunlaşacağı beklenmektedir. Alt yapı ve konut yatırımlarındaki artış büyük oranda petrol gelirlerine bağlıdır.

VİZE UYGULAMASI

Vizeler, Angola'nın Ankara Büyükelçiliği'nden temin edilmektedir. Vize için en az bir hafta önce başvuruda bulunulması tavsiye edilmektedir. Angola'da, sınır kapılarında vize uygulaması bulunmamaktadır.

1- Vize Başvuru Formu

(Her sayfanın Siyah Pilot Kalem ile Büyük Harfler kullanılarak okunaklı yazılması gerekmektedir.)

2- Arka fonu beyaz olmak kaydı ile 4x5 cm boyutlarında 2 adet Fotoğraf

3- Pasaportunuzda en az 2 adet boş sayfanın bulunması

(Son kullanma tarihinin seyahat tarihinden sonra en az 9 ay daha geçerli olması gerekmektedir.)

4- Pasaportta Fotoğrafınızın bulunduğu sayfanın Renkli Fotokopisi

(Varsa daha evvelki Angola vizenizin renkli vize fotokopisi eklenmelidir.)

5- Sarı Humma Aşı Kartınızın Orijinali ve Renkli Fotokopisi

(Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bağlı olan Seyahat Sağlığı Merkezleri)

6- Uçak Bileti ve Otel Rezervasyonu

7- Vize Başvuru Bedeli Ödeme Dekontu (100 \$ - Finansbank TR24 0011 1000 0000 0033 5359 83)

8- Vize Talebini ve Seyahat Sebebini belirten Dilekçe

FAYDALI ADRESLER

T.C. Luanda Büyükelçiliği

E: embassy.luanda@mfa.gov.tr | T: +244 939 765 336 | F: +244 939 765 338 |

W: <http://luanda.be.mfa.gov.tr>

T.C. Luanda Ticaret Müşavirliği

E: luanda@ekonomi.gov.tr | T: +244 939 765 336 | F: +244 943 757 642

Angola Ankara Büyükelçiliği

A: Gaziosmanpaşa Mah. John F. Kennedy Cad. No:155 / 1-2-3 Ankara |

E: info@embassyangolatr.org | T: +90 312 428 27 70 | F: +90 312 428 27 72 |

W: <http://en.embassyangolatr.org/>

Tarım ve Kırsal Kalkınma Derneği (ADRA)

E: adrasede.administracao@adra-angola.org | T: +244 222 398 356 | F: +244 222 396 683

Angola Ticaret ve Sanayi Odası (CCIA)

E: ccia@ebonet.net; tiagogomes@ebonet.net | T: +244 222 444229 | M: +244 915 018 18 |

F: +244 222 444 446

Angola Sanayiler Derneği (AIA)

E: aia@netcabo.co.ao | T: +244 222 444511 | M: +244 915 01544 | F: +244 222 330 624 |

W: www.aiangola.com

Angola Girişimciler Derneği

E: vsouares@snet.co.ao | T: +244 222 381 248 | M: +244 915 030 95 | F: +244 222 380 991

Angola Ulusal Yatırım Ajansı (ANIP)

E: geral@anip.co.ao | T: +244 222 391 434 | F: +244-222 393 381 | W: www.anip.co.ao

AFRİKA BÖLGESİ

T: 0212 339 50 00 | F: 0212 270 30 92

africa@deik.org.tr | www.deik.org.tr

